Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Історичний факультет

Творчий проєкт з краєзнавчої

навчально-виробничої практики на тему

«Українська вишивка – символ родинної пам'яті і продовження традицій»

Підготувала:
студентка ІІІ курсу, групи ІС-34
Кадацька Дар’я Русланівна

- Українська народна вишивка має свою давню історію. Українці ставилися до вишитих речей як до святинь. Вони передавалися з покоління в покоління, з роду в рід та береглися як скарби.

- Дані археологічних розкопок, свідчення мандрівників і літописців підтверджують, що вишивання як вид мистецтва існує з незапам'ятних часів.

- Здавна українські жінки створювали різноманітні візерунки, техніки вишивки, способи забарвлення ниток у різні кольори. Ці знання передавалися в родині наступним поколінням, утворюючи у кожній місцевості характерні орнаментальні мотиви і композиції. У багатьох районах України існують свої відмінні риси у візерунках, колірних поєднаннях і техніках вишивки. Майстри відшліфовували кращі досягнення своїх попередників, розвиваючи і вдосконалюючи їх.

- Вишиті речі як-от, наприклад, сорочки та рушники вважаються оберегами. Вони символізують красу та міцне здоров’я, щасливу долю, родинну пам’ять, вірність та любов у сім’ї.

- В усі часи майстрині-вишивальниці тактовно, поступово і гармонійно модернізували українську вишивку до вимог часу та стилю життя. Вишивальниці вносили делікатні зміни у вишивані композиції, створювали авторські роботи, але виконували їх у руслі багатовікової української вишивальної традиції.

Мета проєкту: на конкретному прикладі показати, як зберігаються та продовжуються сімейні традиції українського народного мистецтва – вишивки, у Сахновщинському краї.

Сахновщинський край багатий на талановитих людей. Серед них велика кількість майстринь-вишивальниць, які закохані в українську вишивку, шанують її традиції, бажають їх продовжувати і розвивати. Втім, хотілося б приділити особливу увагу **Варварі Василівні Хворостяній**, яка, маючи за плечима 95 років, продовжує займатися вишиванням.

Любов до вишивки Варварі Василівні передалася від мами – **Оксани Афанасіївни Ткаченко** (1895 – 1975), життя якої проходило у доволі важкий час (Перша світова війна, Революція, Голодомор, Друга світова війна). Незважаючи на тяжку долю, вона пронесла любов до української вишивки через усе своє життя, передала майстерність своїм донькам.

Створюючи прості побутові речі: рушники, скатертини, підзори, запаски тощо, Оксана Афанасіївна прикрашала їх неперевершеною, майстерно виконаною вишивкою, оздоблюючи мережками. Її донька, Варвара Василівна, говорить, що ***«у своїй роботи мама вкладала всю свою душу».*** Саме тому ***«з великим трепетом, любов'ю і пошаною я зберігаю ті речі, які залишилися. Деяким з них, на даний час, уже більше ста років…»***.

Рушники, виконані на домотканому полотні технікою «хрест» (автор робіт – О. А. Ткаченко; приблизний час створення: з 1912 по 1917 рр.)

II

II

Рушники, виконані на домотканому полотні технікою «хрест» (автор робіт – О. А. Ткаченко; приблизний час створення: др. пол. 1920-х рр.)

«…Кінці рушника мама прикрашала каймою, яку в'язала гачком і потім пришивала…».

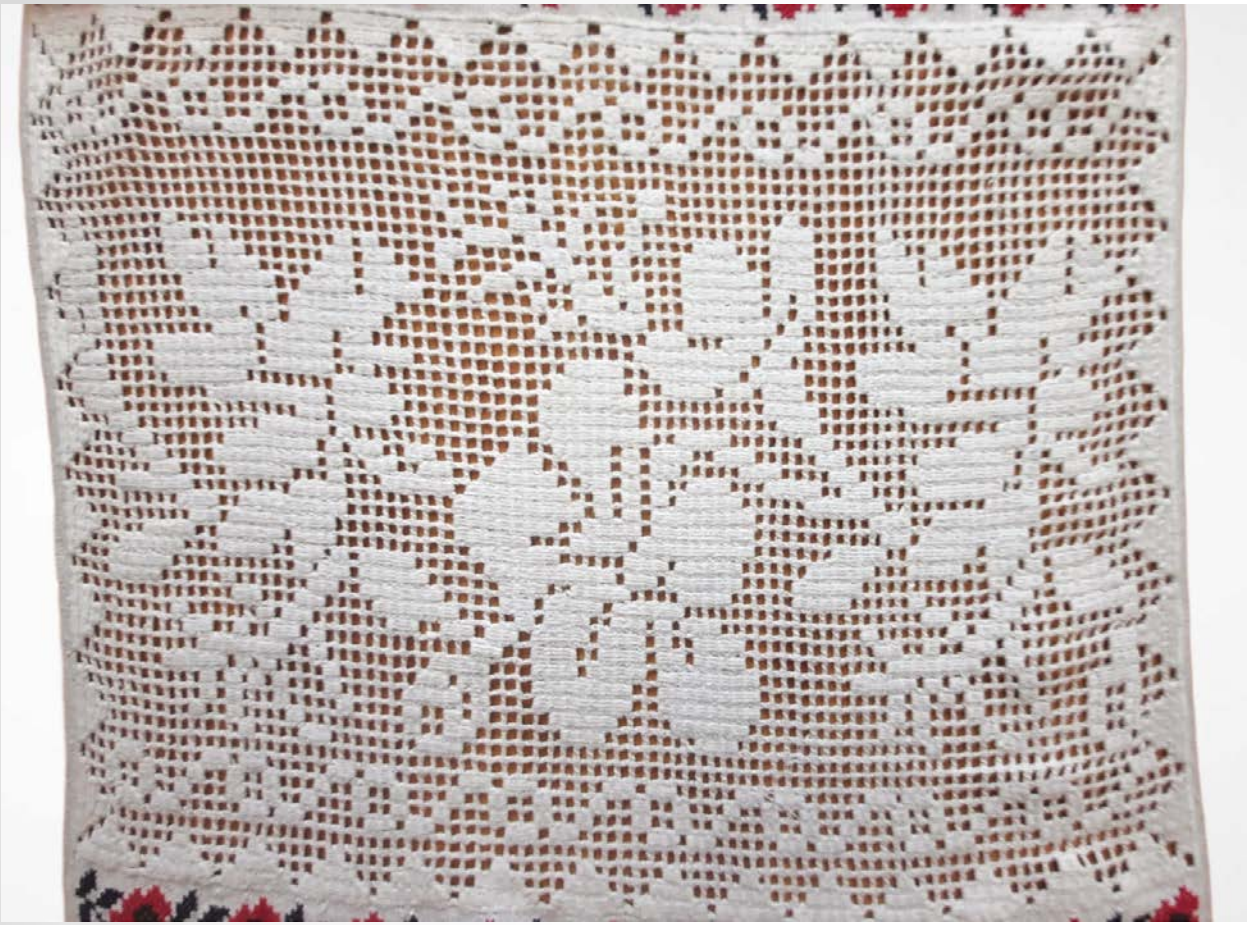

Як розповідає В. В. Хворостяна *«… свої роботи мама прикрашала мережкою – ажурними узорами, які робила шляхом витягування ниточок з тканини. Дуже гарно виходило…».*

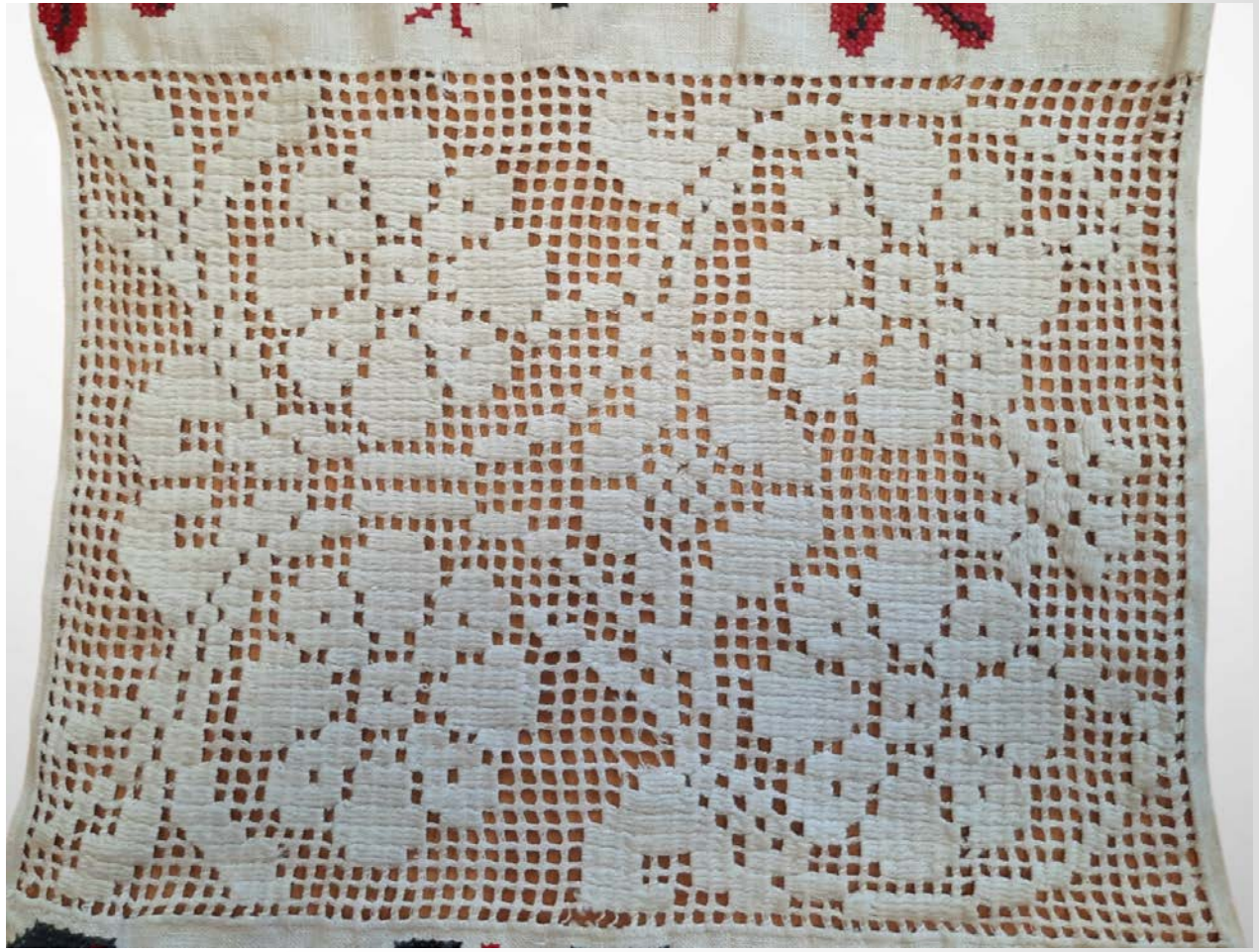

Підзор для ліжка, виконаний технікою «Болгарський хрест» (автор роботи – О. А. Ткаченко)

Варвара Василівна Хворостяна народилася у 1926 р. У дванадцять років вже вміла вишивати. Але часи були важкі, доводилося багато фізично працювати, допомагати мамі по господарству. Тому годин на улюблене заняття – вишивку, практично не знаходилося. Перші роботи, серветки та вишиті картини, були виконані у 1953 – 1956 рр.

Вишита серветка. Час створення – початок 1950-х рр.

«Багато своїх ранніх робіт я вишила ще на виготовленому власноруч моєю мамою полотні».

Картини, виконані хрестиком; приблизний час створення: 1953 – 1955 рр.

Картина, виконана хрестиком;
приблизний час створення: 1950-ті рр.

Картина, вишита в техніці «гладь»;
приблизний час створення: 1950-ті рр.

Працювала Варвара Василівна вчителем української мови та літератури. Ця професія потребувала багато часу: підготовка до уроків, перевірка зошитів, позакласна та позашкільна робота і т. д. Тому займатися вишиванням, на жаль, не могла.

«З виходом на пенсію стала багато вишивати…. Мені дуже подобається вишивати! Свої роботи я ніколи не продавала, а тільки дарувала (родичам, сусідам, колегам, знайомим…)».

Картини, вишиті В. В. Хворостяною, у техніці «хрест»

Також Варвара Василівна дуже полюбляє вишивати для онуків та правнуків картини, із зображенням різних тваринок.

Картини, вишиті у техніці «хрест»; час створення – 2012, 2015 рр.

Картина хрестиком; час створення – 2011 р.

Наволочка на подушку

Подушки-«думочки», вишиті В. В. Хворостяною. Техніка – «хрест»

Техніка «гладь»

Вишита доріжка (автор – В. В. Хворостяна)

Килим. Вишивка по сукну хрестиком; 1990 р.

«У свої 95 років, незважаючи на здоров'я, що іноді підводить, я продовжую вишивати…», адже «…вишивка розвіює поганий настрій…», «…під час вишивання ти відволікаєшся, зосереджуєшся, «тонеш» у малюнку».

«Своє уміння я передала онучці. Їй також подобається ця справа. Вона вишила вже багато робіт (в основному – це картини). Я дуже задоволена, тим що наше родинне захоплення українською вишивкою не тільки зберігається, а й продовжується!».

Картина, вишита В. В. Хворостяною у 2021 р.

Висновки

- Українська вишивка змінюється, поступово і гармонійно модернізується, але все це відбувається в руслі багатовікової української вишивальної традиції.

- Важливим є той факт, що вміння і майстерність вишивання передаються з роду в рід, продовжуючи і розвиваючи українську традицію.

- Збереження, відтворення та продовження традицій української національної вишивки надійно захищає національну самобутність, сприяє усвідомленню кожною людиною себе як невід'ємної частини свого народу.

Дякую за увагу!